

หน่วยที่ 14

ความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศและการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
ชุดวิชา 41719 กฎหมายกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับการควบคุม
และปราบปรามอาชญากรรมในประเทศและข้ามชาติที่สำคัญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ

อาจารย์ประจำสาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศ

- **หลักความผิดสองรัฐ (Double Criminality/Dual Criminality)** ความร่วมมือระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อการกระทำมูลฐานที่ร้องขอความช่วยเหลือนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของทั้งประเทศผู้ร้องขอและประเทศผู้รับคำร้องขอ หลักการนี้เป็นหลักที่เป็นผลสืบเนื่องจากการที่พยายามในการแก้ไขปัญหาคriminality ความแตกต่างกันของกฎหมายสารบัญญัติ ซึ่งแต่ละประเทศย่อมมีอำนาจอธิปไตยในการบัญญัติกฎหมายภายในของแต่ละประเทศอาจบัญญัติฐานความผิดไว้แตกต่างกันได้
- **หลักต่างตอบแทนหรือหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติ** หลักต่างตอบแทนหรือหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติ (Reciprocity) หลักนี้เป็นหลักพื้นฐานในเรื่องการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาโดยเป็นการที่รัฐหนึ่งยอมรับในการบังคับให้ตามคำร้องขอของรัฐอื่นภายใต้เงื่อนไขว่า หากรัฐตนได้ร้องขอให้รัฐอื่นนั้นดำเนินการเช่นเดียวกันแล้ว รัฐนั้นจะยอมปฏิบัติตามเช่นเดียวกัน

ประเภทของความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญา

- การสืบพยานบุคคลและการสอบปากคำบุคคล
- การจัดหาให้ซึ่งเอกสาร บันทึกร และพยานหลักฐาน
- การส่งเอกสาร
- การปฏิบัติตามคำร้องขอในการค้นและยึด
- การโอนตัวบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อการสืบพยานบุคคล
- การสืบหาตัวบุคคล
- การเริ่มกระบวนการทางอาญาตามคำร้องขอ
- การให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการดำเนินการริบทรัพย์สิน

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรม ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 18

- ประเทศภาคีของอนุสัญญาฯ ต้องกำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายที่มีขอบเขตการช่วยเหลือซึ่งกัน และกันทางอาญาอย่างกว้างขวางที่สุดเท่าที่จะทำได้
- เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศภาคีที่ร้องขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี และการพิจารณาคดีในศาลเกี่ยวคดีที่เกี่ยวข้องกับ องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ที่มีลักษณะข้ามแดน รวมถึงกรณีที่ถูกผู้เสียหาย พยาน สิ่งที่ได้มาจากการกระทำ ความผิด สิ่งที่ใช้ในการกระทำ ความผิดหรือพยานหลักฐานของการกระทำ ความผิดดังกล่าวที่อยู่ในประเทศภาคี ที่ถูกร้องขอในคดีที่เกี่ยวข้องกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรม ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 18

- การเรียกเอาพยานหลักฐานหรือสอบคำให้การของบุคคล
- การจัดส่งเอกสารของศาล
- การตรวจค้น การอายัด และการยึดทรัพย์สิน
- การทดสอบวัตถุและการตรวจสอบสถานที่
- การให้ข้อมูล พยานหลักฐาน และรายงานการตรวจพิสูจน์ของผู้เชี่ยวชาญ
- การให้ต้นฉบับหรือสำเนาที่รับรองความถูกต้องแล้วของเอกสารและบันทึกที่เกี่ยวข้องซึ่งรวมถึงบันทึกของราชการ ทาง
ธนาคาร ทางการเงิน ทางบริษัทหรือทางธุรกิจ
- การบ่งชี้หรือการสะกดรอยติดตามสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด ทรัพย์สิน เครื่องมือหรือสิ่งอื่นเพื่อใช้เป็น
พยานหลักฐาน
- การสนับสนุนให้บุคคลไปปรากฏตัวในประเทศภาคีที่ร้องขอนั้นโดยสมัครใจ
- การช่วยเหลือประเภทอื่นๆ ซึ่งไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายภายในของประเทศภาคีที่ถูกร้องขอ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรม ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 18

- ประเทศภาคีที่ถูกร้องขอความช่วยเหลืออาจปฏิเสธไม่ให้การช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันได้ ในกรณีดังต่อไปนี้
- หากคำร้องขอนั้นไม่ได้ทำให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์หากประเทศภาคีที่ถูกร้องขอพิจารณาแล้วเห็นว่าการจัดการตามคำร้องขอนั้น น่าจะทำให้เกิดผลเสียต่ออธิปไตย ความมั่นคงปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือผลประโยชน์อันสำคัญประการอื่นของประเทศภาคีที่ถูกร้องขอนั้น
- หากจะเป็นการขัดต่อระบบกฎหมายของประเทศภาคีที่ถูกร้อง
- แต่ประเทศภาคีไม่อาจปฏิเสธไม่ให้การช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันด้วยเหตุผลว่าความผิดนั้นเกี่ยวข้องกับคดีทางภาษีอากร ไม่สามารถปฏิเสธความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันทางอาญาโดยอ้างว่าเป็นความลับธนาคาร
- ในการปฏิเสธไม่ให้การช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันไม่ว่ากรณีใดๆ ให้แจ้งเหตุผลของการปฏิเสธนั้นด้วย

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรม ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 18

การโอนตัวนักโทษ

- บุคคลซึ่งอยู่ระหว่างถูกคุมขังหรือรับโทษในอาณาเขตของประเทศภาคีประเทศหนึ่งอาจถูกโอนตัวไป ยังอีกประเทศภาคีหนึ่งที่ยังร้องขอ
- เพื่อการบ่งชี้ตัว การให้การหรือการช่วยเหลือในเรื่องการรวบรวม พยานหลักฐานสำหรับการสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการพิจารณาคดีในศาลเกี่ยวกับ ความผิดประเภทที่ระบุไว้ในสนธิสัญญานี้ แต่ต้องเข้าเงื่อนไขดังต่อไปนี้ด้วย
- (ก) บุคคลนั้นให้ความยินยอมโดยสมัครใจ
- (ข) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งสองประเทศตกลงที่จะอยู่ภายใต้บังคับของเงื่อนไขตามที่ประเทศภาคี ดังกล่าวเห็นเป็นการสมควร

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรม ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 18

- ประเทศภาคีต้องกำหนดให้มีหน่วยงานกลางซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบและมีอำนาจที่จะรับคำร้องขอให้ ช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน โดยหน่วยงานกลางทำให้เกิดความแน่นอนในเรื่องของความรวดเร็วและ เหมาะสมในการจัดการหรือส่งต่อคำร้องขอ
- คำร้องขอให้ช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันให้ทำเป็นหนังสือ
- ก) การระบุถึงหน่วยงานที่ทำคำร้องขอนั้น
- (ข) เรื่องที่ร้องขอ และลักษณะของการสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี หรือการพิจารณาคดีในศาลซึ่งเกี่ยวข้องกับคำร้องขอนั้น ตลอดจนชื่อและหน้าที่ของหน่วยงานที่ทำการสอบสวน การฟ้องร้อง ดำเนินคดีหรือการพิจารณาคดีในศาลนั้น

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรม ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 18

- ค) สรุปรายชื่อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่เป็นกรณีคำร้องขอเพื่อให้จัดส่งเอกสารของศาล
- (ง) การบรรยายรายละเอียดของเรื่องที่ต้องการให้ช่วยเหลือและรายละเอียดของหลักเกณฑ์วิธีการ โดยเฉพาะ ซึ่งประเทศภาคีที่ร้องขอประสงค์จะให้มีการปฏิบัติตามนั้น
- (จ) ในกรณีที่เป็นไปได้ ให้ระบุรายละเอียดที่แสดงถึงตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้น ที่อยู่ และสัญชาติของบุคคล นั้น และ
- (ฉ) วัตถุประสงค์ที่ต้องการได้พยานหลักฐาน ข้อมูล หรือการดำเนินการตามที่ร้องขอนั้น

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรม ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 18

- การสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น หากเป็นกรณีที่บุคคลซึ่งอยู่ในอาณาเขต ของประเทศภาคีประเทศหนึ่งจะต้องไปเป็นพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญต่อศาลของประเทศภาคีอีก ประเทศหนึ่ง แต่บุคคลดังกล่าวไม่สามารถที่จะเดินทางไปเบิกความในประเทศที่ร้องขอนั้นก็ให้ประเทศภาคีซึ่ง บุคคลนั้นอยู่ในอาณาเขตดังกล่าวเมื่อได้รับคำร้องขอจากประเทศภาคีของศาลดังกล่าวนั้นก็อาจอนุญาตให้มี การสืบพยานผ่านระบบโทรทัศนวงจรปิดทางไกลได้
- ประเทศภาคีที่ถูกร้องขอความช่วยเหลืออาจปฏิเสธไม่ให้การช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันได้ ในกรณีดังต่อไปนี้ 24 (ก) หากคำร้องขอนั้นไม่ได้ทำให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ในข้อนี้
- (ข) หากประเทศภาคีที่ถูกร้องขอพิจารณาแล้วเห็นว่าการจัดการตามคำร้องขอนั้น น่าจะทำให้เกิดผล เสียต่ออธิปไตย ความมั่นคงปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือผลประโยชน์อัน สำคัญประการอื่นของประเทศภาคีที่ถูกร้องขอนั้น

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรม ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 18

- (ค) หากหน่วยงานของประเทศภาคีที่ถูกร้องขอ ต้องห้ามตามกฎหมายภายในของประเทศในการที่จะดำเนินการนั้นในเรื่องที่เป็นความผิดในลักษณะอย่างเดียวกันกับเรื่องตามคำร้องขอเมื่อต้องทำ การสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการพิจารณาคดีในศาลภายใต้เขตอำนาจการดำเนินคดี ของประเทศภาคีที่ถูกร้องขอ นั้น
- (ง) หากจะเป็นการขัดต่อระบบกฎหมายของประเทศภาคีที่ถูกร้องขอ ถ้ามีการอนุญาตให้ทำการ ช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันตามคำร้องขอนั้น
- เรื่องค่าใช้จ่ายของการจัดการตามคำร้องขอให้เป็นการระดมรับผิดชอบของประเทศภาคีที่ถูก ร้องขอ เว้นแต่ได้ตกลงเป็นอย่างอื่นโดยประเทศภาคีที่เกี่ยวข้อง แต่หากเป็นค่าใช้จ่ายจำนวนมากหรือเป็น ค่าใช้จ่ายพิเศษที่จำเป็นหรือจะมีความจำเป็นเพื่อการจัดการให้เป็นไปตามคำร้องขอนั้น ก็ให้ประเทศภาคีปรึกษาหารือกันเพื่อพิจารณากำหนดข้อจำกัดและเงื่อนไขสำหรับการจัดการตามคำร้องขอ ตลอดจน หลักเกณฑ์ว่าภาระความ รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายดังกล่าวจะให้เป็นการใด

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรม ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 18

- ประเทศภาคีอาจพิจารณาทำข้อตกลงหรือแนวทางปฏิบัติระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีเกี่ยวกับการ ช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันร่วมกันได้

สนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของ อาเซียน ค.ศ. 2004

- สนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (Mutual Legal Assistance in Criminal Matters Treaty or MLAT) กล่าวได้ว่า
- “เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่เปิดโอกาสให้รัฐหนึ่งกับอีกรัฐหนึ่ง หรืออีกหลายรัฐ สามารถให้ความช่วยเหลือระหว่างกันได้ตามพันธกรณีที่ได้ตกลงกันไว้บนพื้นฐานของประโยชน์ต่างตอบแทน โดยมองตามความเป็นจริงว่าอาชญากรรมสามารถเกิดขึ้นในทุกแห่งบนโลก และอาชญากรไม่ว่าจะเป็นคนเดียวหรือหลายคนก็ไม่ได้ถูกจำกัดด้วยพื้นที่และเวลาในการกระทำผิดและหลบหนี ดังนั้น จึงจำเป็นที่รัฐจะต้องร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และช่วยเหลือในการสืบสวนสอบสวนคดีเพื่อนำพยานหลักฐานที่ได้ไปใช้ในการดำเนินการทางศาลได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาล”
- ประเทศภาคีตามสนธิสัญญา คือ บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประเทศไทย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ราชอาณาจักรกัมพูชา และสหภาพพม่า

พระราชบัญญัติว่าด้วยความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศ ในเส้นทางอาญา พ.ศ. 2535

- พระราชบัญญัติว่าด้วยความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศในเส้นทางอาญา พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเส้นทางอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559
- เป็นกฎหมายที่ให้ความช่วยเหลือทางอาญาในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การสืบพยานบุคคลและการสอบพยานบุคคล การจัดหาให้ซึ่งเอกสาร บันทึก และพยานหลักฐาน การส่งเอกสาร การปฏิบัติตามคำร้องขอในการค้นและยึด การโอนตัวบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อการสืบพยานบุคคล การสืบหาตัวบุคคล การเริ่มกระบวนการทางอาญาตามคำร้องขอ การให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการดำเนินการริบทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา
- กรณีมีสนธิสัญญาความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศไทย และประเทศผู้ร้องขอ ประเทศผู้ร้องขอสามารถขอความช่วยเหลือจากประเทศไทยโดยทำเป็นคำร้องขอไปยังผู้ประสานงานกลางโดยตรงโดยคำ ร้องขอความช่วยเหลือให้ทำตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

พระราชบัญญัติว่าด้วยความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศ ในรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535

- ประเทศไทยมีสนธิสัญญาความร่วมมือในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญากับ 14 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศแคนาดา ประเทศฝรั่งเศส ประเทศนอร์เวย์ ประเทศจีน ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศอินเดีย ประเทศโปแลนด์ ประเทศศรีลังกา ประเทศเปรู ประเทศเบลเยียม ประเทศ ออสเตรเลีย และประเทศยูเครน
- กรณีที่ไม่มีสนธิสัญญาความช่วยเหลือพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ ในรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 ผู้ร้องขอต้องแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ประเทศไทยว่าจะให้ความร่วมมือในทำนองเดียวกันแก่ประเทศไทย หลักเกณฑ์ข้อนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์หลักต่างตอบแทนหรือหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติ (Reciprocity) เมื่อประเทศไทยได้รับคำร้องขอความร่วมมือจากประเทศผู้ร้องขอ ในกรณีนี้ประเทศไทยอาจให้ ความร่วมมือแก่ประเทศผู้ร้องขอนั้นได้
- กรณีประเทศที่ร้องขอไม่มีสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ร้องขอกับประเทศไทย ก็ให้ส่ง คำร้องขอโดยวิถีทางการทูต (Diplomatic channels) “ในทางปฏิบัติจะส่งผ่านสถานเอกอัครราชทูตของ ประเทศที่ร้องขอมายังกระทรวงต่างประเทศ หรืออาจจะส่งกระทรวงต่างประเทศของประเทศที่ร้องขอมายัง สถานเอกอัครราชทูตไทยที่ประจำอยู่ในประเทศนั้นๆก็ได้

การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition)

- ความหมายหรือนิยามการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
- การที่รัฐหนึ่งส่งบุคคลผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด หรือต้องคำพิพากษาว่ามีความผิดให้แก่รัฐซึ่งมีอำนาจที่จะพิจารณาและพิพากษาลงโทษผู้นั้น
- การส่งมอบตัวผู้ต้องหาหรือผู้ซึ่งต้องคำพิพากษาให้ลงโทษแล้วไปยังรัฐซึ่งผู้นั้นต้องหาว่าได้กระทำความผิดทางอาญา หรือถูกพิพากษาให้ลงโทษทางอาญาแล้วในดินแดนของรัฐที่ขอให้ส่งตัวโดยรัฐซึ่งบุคคลนั้นไปปรากฏตัวอยู่
- การที่ประเทศใดประเทศหนึ่งตกลงยินยอมส่งตัวบุคคลที่ต้องหาว่ากระทำความผิดทางอาญาในอีกประเทศหนึ่งตามคำขอ เพื่อนำตัวไปดำเนินคดีหรือบังคับโทษตามคำพิพากษาของประเทศผู้ร้องขอ

หลักเกณฑ์การส่งผู้ร้ายข้ามแดน

- ต้องเป็นความผิดที่อาจมีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ (Extradition Offences) หมายถึง ความผิดที่สนธิสัญญาระหว่างประเทศได้ระบุฐานความผิดไว้เฉพาะเจาะจงในสนธิสัญญาระหว่างกัน
- หลักต่างตอบแทน (Reciprocity) จะใช้บังคับในกรณีที่ประเทศที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปอาศัยอยู่ไม่มีสนธิสัญญาหรือข้อตกลงในเรื่องความร่วมมือทางอาญากับประเทศผู้ร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน แต่ประเทศผู้ร้องขอและประเทศผู้รับคำร้องขอได้พิจารณาแล้วว่า จะให้การช่วยเหลือในการดำเนินคดีอาญาเป็นการตอบแทนเช่นกัน
- ต้องเป็นความผิดที่สามารถลงโทษได้ทั้งตามกฎหมายของประเทศผู้ร้องขอและประเทศผู้รับคำร้องขอ (Double Criminality) กล่าวคือ ต้องเป็นความผิดตามกฎหมายภายในทั้งของประเทศผู้ร้องขอและประเทศผู้รับคำร้องขอ

หลักเกณฑ์การส่งผู้ร้ายข้ามแดน

- การไม่ลงโทษซ้ำในความผิดเดียวกัน (Double Jeopardy) คือ จะไม่มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนหากบุคคลที่ถูกขอให้ส่งตัวได้รับการพิจารณาคดีและถูกพิพากษาลงโทษ หรือถูกปล่อยตัวในประเทศผู้รับคำร้องขอในความผิดเดียวกันกับความผิดที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน บางสนธิสัญญาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนอาจรวมไปถึงการที่บุคคลที่ถูกขอให้ส่งตัวกำลังถูกดำเนินคดีในประเทศผู้รับคำร้องขอสำหรับความผิดที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนด้วย
- ประเทศผู้ร้องขอจะดำเนินคดีกับบุคคลที่ถูกขอให้ส่งตัวได้เฉพาะความผิดที่ได้ระบุไว้ในคำร้องขอ (Rule of Speciality) เท่านั้น อีกทั้งห้ามไม่ให้ประเทศผู้ร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนต่อไปยังประเทศที่สามด้วย หากประเทศผู้รับคำร้องขอไม่ยินยอม
- ต้องเป็นความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 1 ปี
- ต้องเป็นคดีที่ไม่ขาดอายุความ
- ผู้กระทำความผิดต้องปรากฏตัวอยู่ในประเทศผู้รับคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ข้อยกเว้นในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

- ความผิดที่ร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นความผิดทางการเมือง (Political Offences)
- ประเทศผู้รับคำร้องขอมีเหตุผลหนักแน่นในอันที่จะสันนิษฐานว่า คำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศผู้ร้องขอมีความมุ่งประสงค์ในการที่จะดำเนินกระบวนการทางอาญาหรือดำเนินการลงโทษบุคคลที่ถูกร้องขอให้ส่งตัว โดยมีสาเหตุจากเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ หรือความเห็นทางการเมืองของบุคคลนั้น หรือ สถานะของบุคคลที่ถูกขอให้ส่งตัวเพื่อดำเนินคดีทางศาลจะถูกทำให้เสื่อมเสียโดยสาเหตุข้างต้น
- ความผิดต่อกฎหมายพิเศษ เช่น ความผิดที่มีลักษณะเป็นความผิดต่อกฎหมายพิเศษในทางปกครอง ได้แก่ ความผิดตามกฎหมายป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยการล่าสัตว์ ความผิดต่อกฎหมายการพิมพ์ ความผิดเกี่ยวกับศาสนา และความผิดเกี่ยวกับกฎหมายทหาร เป็นต้น
- ได้มีคำพิพากษาในความผิดที่ร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนในประเทศผู้ได้รับคำร้องขอแล้ว

ข้อยกเว้นในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

- บุคคลที่ถูกร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้รับความคุ้มกันจากการดำเนินคดีหรือลงโทษ หรือได้รับนิรโทษกรรม
- บุคคลที่ถูกร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะได้รับการทรมาน การปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ร้ายกาจที่สุด หรือไม่ได้รับหลักประกันขั้นต่ำในการดำเนินคดีอาญาตามหลักเกณฑ์ที่ระบุในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant Civil and Political Rights) ข้อ 14
- ประเทศที่ร้องขอไม่มีอำนาจเหนือการกระทำความผิดดังกล่าว
- การไม่ส่งคนชาติข้ามแดนไปดำเนินคดีในประเทศอื่น (Non-extradition of Nationals) ของกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) เนื่องจากถือว่ารัฐมีหน้าที่ในการปกป้องคนชาติของตน และอาจไม่มั่นใจในกระบวนการยุติธรรมของรัฐอื่น
- ความผิดที่ร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนมีโทษประหารชีวิต (Death Penalty)
- พยานหลักฐานไม่เพียงพอ (Insufficiency of Evidence)

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรม ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 16

- การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะสามารถนำมาใช้ได้กับความผิดที่ระบุไว้ตามอนุสัญญาอันได้แก่ การมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร การฟอกเงิน การฉ้อราษฎร์บังหลวง และการขัดขวางความยุติธรรม และผู้ซึ่งถูกร้องขอให้ส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนต้องอยู่ภายในดินแดนของประเทศภาคีที่ได้รับการร้องขอ ทั้งนี้ความผิดที่จะขอให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามเดนนั้นจะต้องสามารถลงโทษตามกฎหมายภายในของประเทศผู้ร้องขอและประเทศที่ได้รับการร้องขอ

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

- กรณีที่ 1 เป็นกรณีที่ประเทศไทยและประเทศผู้ร้องขอ สนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน เมื่อประเทศไทยได้รับคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากรัฐต่างประเทศ ก็ให้จัดส่งคำร้องขอไปยังผู้ประสานงานกลาง พิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดต่อไป
- กรณีที่ 2 เป็นกรณีที่ประเทศไทยและประเทศผู้ร้องขอไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน ประเทศผู้ร้องขอจะใช้วิธีการส่งคำร้องขอให้ประเทศไทยส่งผู้ร้ายข้ามแดนโดยผ่านวิถีทางการทูต

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

- การจับกุมและคุมขังบุคคลที่ถูกร้องขอให้ส่งตัวข้ามแดนไว้ชั่วคราว หากเป็นกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ประเทศผู้ร้องขออาจมีคำร้องให้จับกุมและคุมขังบุคคลที่ ต้องการตัวไว้ชั่วคราวก่อนก็ได้
- เมื่อจับกุมตัวบุคคลที่ถูกร้องขอให้ส่งตัวข้ามแดนได้แล้ว ให้นำตัวส่งพนักงานอัยการโดยเร็ว เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งขังบุคคลนั้นไว้ในระหว่างรอคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนอย่างเป็นทางการ และเอกสารหลักฐานจากประเทศผู้ร้องขอ ซึ่งหากศาลไม่ได้รับคำฟ้องเพื่อดำเนินคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนภายใน 60 วัน นับแต่วันที่บุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งตัวถูกจับ หรือภายในเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกิน 90 วันนับวันที่บุคคลนั้นถูกจับก็ให้ปล่อยตัวบุคคลนั้นไปเมื่อจับกุมตัวบุคคลที่ถูกร้องขอให้ส่งตัวข้ามแดนได้แล้ว ให้นำตัวส่งพนักงานอัยการโดยเร็ว เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งขังบุคคลนั้นไว้ในระหว่างรอคำร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดนอย่างเป็นทางการ และเอกสารหลักฐานจากประเทศผู้ร้องขอ ซึ่งหากศาลไม่ได้รับคำฟ้องเพื่อดำเนินคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนภายใน 60 วัน นับแต่วันที่บุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งตัวถูกจับ หรือภายในเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกิน 90 วันนับวันที่บุคคลนั้นถูกจับก็ให้ปล่อยตัวบุคคลนั้นไป

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

- กระบวนการพิจารณาคดีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
- เมื่อจับกุมตัวบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งตัวข้ามแดนได้แล้ว พนักงานอัยการต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลโดยไม่ชักช้า และให้ศาลพิจารณาคดีอย่างต่อเนื่อง เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรให้เลื่อนคดีตามที่พนักงานอัยการหรือบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนร้องขอ และสั่งขังบุคคลนั้นไว้ในระหว่างพิจารณา คำร้องขอปล่อยชั่วคราว การแต่งตั้งทนายความให้แก่บุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งตัวข้ามแดน หากพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดนไม่ได้กำหนดไว้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

- กระบวนการพิจารณาคดีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
- เมื่อศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานแล้วเห็นว่ามีความผิดดังต่อไปนี้ ให้ศาลมีคำสั่งขังบุคคลนั้นไว้เพื่อส่งตัวข้ามแดนต่อไป คือ
- (1) บุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งตัวข้ามแดนไม่มีสัญชาติไทย หรือมีสัญชาติไทยแต่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้ส่งข้ามแดนได้
- (2) มีมูลที่จะรับฟ้องไว้พิจารณา หากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรหรือมีกฎหมายบัญญัติให้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร
- (3) ความผิดซึ่งเป็นเหตุให้ร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นความผิดซึ่งอาจส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ กล่าวคือ ต้องสามารถลงโทษได้ตามกฎหมายไทยอย่างน้อย 1 ปี
- (4) ต้องไม่ใช่ความผิดที่มีลักษณะทางการเมือง โดยความผิดทางการเมืองไม่รวมถึงการปลงพระชนม์ ประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ พระราชินี หรือรัชทายาท หรือการฆ่า ประทุษร้ายต่อร่างกายหรือเสรีภาพของประมุขแห่งรัฐ ผู้นำรัฐบาล หรือสมาชิกโดยตรงในครอบครัวของบุคคลนั้น หรือความผิดที่ตามสนธิสัญญา ไม่ถือว่าเป็นความผิดทางการเมือง

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

- (5) ต้องไม่ใช่ความผิดทางทหาร
- (6) ความผิดนั้นต้องไม่เคยได้รับการพิจารณาจากศาลไทยหรือศาลของประเทศผู้ร้องขอถึงที่สุดให้ปล่อยหรือลงโทษ และผู้นั้นพ้นโทษแล้วหรือได้รับการอภัยโทษหรือนิรโทษกรรม
- (7) ความผิดที่ร้องขอให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้นต้องไม่ขาดอายุความตามกฎหมายของประเทศผู้ร้องขอ หรือมีเหตุอื่นที่ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้นั้นในประเทศผู้ร้องขอได้
- (8) หากกรณีผู้ถูกขอให้ส่งข้ามแดนเป็นคนไทย ต้องปรากฏว่า มีสนธิสัญญาอนุญาตให้ส่งคนชาติข้ามแดนหรือบุคคลนั้นยินยอมหรือสามารถส่งคนไทยข้ามแดนได้ตามหลักต่างตอบแทน

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

- หากศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอ ให้ศาลมีคำสั่งปล่อยและดำเนินการปล่อยบุคคลนั้นไปเมื่อสิ้นเวลา 72 ชั่วโมงนับแต่ได้อ่านคำสั่งปล่อยนั้น เว้นแต่พนักงานอัยการได้แจ้งความประสงค์ว่าจะอุทธรณ์ ก็ให้ชั่งไว้ระหว่างอุทธรณ์
- ห้ามมิให้ส่งบุคคลที่ศาลมีคำสั่งให้ชั่งไว้ข้ามแดนก่อนครบระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งชั่งเพื่อส่งข้ามแดน หากไม่ได้ส่งบุคคลนั้นข้ามแดนภายในเวลา 90 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งถึงที่สุดหรือภายในกำหนดเวลาที่ศาลอนุญาตให้ขยายเวลา ให้ปล่อยตัวบุคคลนั้นไป

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

- การดำเนินการในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
- (1) กระบวนการภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ขังเพื่อส่งผู้ร้ายข้ามแดนแล้ว การส่งมอบตัวบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งตัวข้ามแดนให้ประเทศผู้ร้องขอจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 90 วันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน มิฉะนั้น ต้องปล่อยบุคคลนั้นไป เว้นแต่กรณีที่ศาลได้อนุญาตให้ขยายออกไปตามคำร้องขอของพนักงานอัยการ แต่อย่างไรก็ดี จะส่งบุคคลนั้นก่อนครบกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งไม่ได้ ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลจะต้องพิจารณาว่าจะส่งบุคคลนั้นเป็นผู้ร้ายข้ามแดนหรือไม่
- ในกรณีที่ประเทศผู้ร้องขอไม่ได้ดำเนินการรับมอบตัวภายในกำหนดเวลาดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันควร หากมีการร้องขอให้ส่งบุคคลนั้นข้ามแดนในความผิดเดียวกันอีก ให้ปฏิเสธการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

- (2) หากกรณีที่บุคคลผู้ถูกร้องขอให้ส่งตัวนั้นกำลังถูกดำเนินคดีหรืออยู่ระหว่างรับโทษตามคำพิพากษาอยู่ในประเทศไทยในความความผิดอื่นนอกเหนือจากความผิดที่ขอให้ส่งตัวข้ามแดน รัฐบาลไทยอาจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ ส่งตัวบุคคลนั้นให้แก่ประเทศผู้ร้องขอ หรือเลื่อนการส่งบุคคลนั้นจนกว่าการดำเนินคดีเสร็จสิ้นลง หรือจนกว่าบุคคลนั้นจะได้รับโทษตามคำพิพากษาทั้งหมดหรือบางส่วนแล้ว หรือส่งบุคคลนั้นให้แก่ประเทศผู้ร้องขอชั่วคราวเพื่อการฟ้องคดีตามเงื่อนไขที่ตกลงกับประเทศผู้ร้องขอ และหลังจากที่บุคคลนั้นถูกส่งกลับมาประเทศไทยแล้ว อาจส่งกลับไปยังประเทศผู้ร้องขออีกครั้งหนึ่ง เพื่อรับโทษตามคำพิพากษา
- (3) กรณีหากไม่มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้กับประเทศผู้ร้องขอ ให้ผู้ประสานงานกลางพิจารณาแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทราบเพื่อดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลซึ่งถูกร้องขอให้ส่งตัวข้ามแดนต่อไป

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

- (4) กรณีที่มีประเทศผู้ร้องขอให้ส่งตัวบุคคลคนเดียวกันข้ามแดนตั้งแต่สองประเทศขึ้นไป ไม่ว่าจะในความผิดเดียวกันหรือต่างกัน ให้ผู้ประสานงานกลางพิจารณาว่าควรจะส่งตัวบุคคลนั้นให้แก่ประเทศใดอย่างใด โดยนำข้อมูลต่อไปนี้มาพิจารณาประกอบด้วย คือ ประเทศผู้ร้องขอมีสันติสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศไทยหรือไม่ สถานที่กระทำความผิด ความร้ายแรงของความผิดซึ่งมีผลกระทบต่อประเทศผู้ร้องขอและอัตราโทษ ลำดับคำร้องขอที่ได้รับจากประเทศผู้ร้องขอ สัญชาติของผู้กระทำความผิด ส่วนได้เสียและความพร้อมในการดำเนินคดี และเหตุผลอื่นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามความเห็นของกระทรวงต่างประเทศ เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะวินิจฉัยเป็นอย่างอื่น และเมื่อผู้ประสานงานกลางใช้ดุลพินิจประการใดให้แจ้งให้ประเทศผู้ร้องขอทราบด้วย

พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

- กรณีประเทศไทยร้องขอไปยังรัฐต่างประเทศให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การส่งคำร้องขอไปยังรัฐต่างประเทศเพื่อให้ส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนจากประเทศนั้นมายังประเทศไทย หากประเทศไทยและประเทศผู้รับคำร้องขอมีสันธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน ให้ผู้ประสานงานกลางดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญา แต่หากไม่มีสนธิสัญญาระหว่างกัน ให้ส่งคำร้องขอผ่านวิถีทางการทูต โดยความผิดที่ร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนต้องเป็นความผิดอาญาทั้งตามกฎหมายของประเทศไทยและกฎหมายของประเทศผู้รับคำร้องขอ

- การร้องขอให้รัฐต่างประเทศส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้กับประเทศไทยในความผิดที่ต้องระวางโทษประหารชีวิตตามกฎหมายไทย แต่ไม่ถึงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายของประเทศผู้รับคำร้องขอ หรือประเทศนั้นได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว หากมีความจำเป็นที่รัฐบาลไทยจะต้องให้คำรับรองว่าจะไม่มีการประหารชีวิตบุคคลผู้ถูกส่งตัว ก็ให้มีการเจรจาตกลงเพื่อให้มีการรับรองดังกล่าวได้ ซึ่งหากศาลไทยพิพากษาลงโทษประหารชีวิต ให้รัฐบาลดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้มีการบังคับตามคำพิพากษาโดยวิธีจำคุกตลอดชีวิตแทนการประหารชีวิต โดยห้ามไม่ให้มีการลดหย่อนผ่อนโทษให้แก่บุคคลนั้นไม่ว่ากรณีใดๆ เว้นแต่เป็นการพระราชทานอภัยโทษ